

Uskrs je “praznik nad praznicima”, najveći i najradosniji hrišćanski praznik i svedoči o božanskoj prirodi Isusa Hrista.

Uskrs je slavljen već negde oko 130. godine, a oko 180. godine zapisana je prva uskršnja propoved (Meliton iz Sarda).

Koliko su apostoli i njihovi učenici smatrali važnim Isusovo uskrsnuće, pokazuje činjenica da su u spomen na to delo počeli slaviti ne samo taj dan, nego i svaki taj dan u sedmici, nazvavši ga “Danom Gospodnjim”.

Rusi taj dan, od vremena priznavanja hrišćanstva, ne nazivaju nedeljom (danom nerada), nego ga i danas zovu voskresenije (воскресенье).

Za ovaj veliki praznik, vezan je običaj farbanja i darivanja jaja. Jaja se farbaju na Veliki četvrtak ili na Veliki petak, a darivaju se ukućanima, prijateljima, komšijama, a najviše deci. Uskršnje jaje je podsetnik da je Isus Hrist ustao iz groba i doneo novi život.

U narodu je postojao običaj da se o Uskrsu jaja boje crvenom, ređe nekom drugom jarkom bojom.

Ovaj običaj je nastao po nekima u vreme kada je Marija Magdalena, došavši u Rim da objasni caru Tiberiju Hristovo vaskrsenje, caru darovala crveno kokošije jaje. Uskršnjim jajetom se na ovaj način objašnjava očiglednost vaskrsenja i kako iz mrtvila nastaje život. Ljuska jajeta, koju pile pri izleganju razbija simbolično predstavlja grob iz kojeg pile izlazi u život, kao što je i Isus Hristos svoje mrtvo telo oživeo i ustao iz groba.

Po drugom tumačenju, Marija Magdalena je donela kuvana jaja na Hrostov grob kako bi ih podelila sa drugim ženama, a jaja u njenoj korpi su čudom dobila crvenu boju, kada je ugledala vaskrslog Hrista. U ovom slučaju, jaje simbolizuje kamen na grobu Isusa Hrista. Uskršnje jaje za hrišćane je podsetnik da je Isus ustao iz groba, i da će oni koji veruju, takođe iskusiti večni život, a crvena boja simbolizuje radost zbog tog događaja.

I pre hrišćanstva, jaja su bila tradicionalni simbol izvora života u kulturama mnogih naroda. Kelti, Grci, Kinezi, Egipćani, Indijci i mnogi drugi narodi, verovali su da je čitav svet nastao iz jajeta. Po jednom kineskom mitu i sam čovek se izlegao iz jajeta. Kao simbol svemira, smatra se da je iz gornje ljuske izašlo nebo, iz donje polovine je nastala zemlja, a od žumanceta je nastalo zlatno Sunce. Nojeva jaja su nađena u grobnicama starih Sumera i Egipćana pre 5.000 godina. Običaj bojenja jaja u crveno, nastao je među ranim hrišćanima u Mesopotamiji, i objašnjava se sećanjem na način na koji je Hrist umro, na krvavu smrt. Hrišćanska crkva je, crvena jaja kao simbola vaskrsenja, usvojila tek 1610. godine u vremem pape Pavla V (1605. – 1621.).

Običaj farbanja uskršnjih jaja u crveno, datira iz XII veka, a u Srbiji je odomaćemo od XVI. U

slovenskoj tradiciji jaja su pisana (poput ikona), a ne crtana ili bojena. Tokom Srednjeg veka, bojenje uskršnjih jaja je bilo toliko rasprostranjeno da je u nekim mestima Uskrs nazivan "Nedeljom jaja". Vezano za ovaj praznik je i sakrivaje jaja. Naime, "Uskršnji zeka" (simbol života i plodnosti) sakriva korpu sa jajima, koju će deca pronaći tek na Uskršnje jutro, što za njih predstavlja veliku radost. Korpa u kojoj se čuvaju jaja, obložena je slamom ili travom, opnaša gnezdo.

Ono što nas sve povezuje jeste jedan običaj isti, a to je tucanje uskršnjim jajima. Ovaj običaj daje posebnu draž prazniku. Jaje koje je čvršće pobeđuje i pobednik odnosi sva polupana jaja. Gostu koji dolazi u kuću za Uskrs dariva se farbano jaje. Pre uskršnje trpeze, običaj je da se prvo pojede farbano jaje, pa tek onda ostala hrana. Tucanje jajima jača takmičarski duh i čini da Uskrs doživljavamo kao najradosniji hrišćanski praznik. Prvo uskršnje jaje se čuva godinu dana - i ono se naziva čuvarkuća.

Moderna hrišćanska kultura prešla je put od jednostavnog crveno obojenog jajeta do toga da ga tretira kao svojevrsnu umetničku kreaciju. Peter Carl Fabergé je bio ruski juvelir, danas najpoznatiji po neprocenjivoj kolekciji skupoceno ukrašenih jaja, izrađenih za rusku carsku porodicu Romanov, Aleksandra III Aleksandroviča i Nikolaja II Aleksandroviča, u periodu između 1885. i 1917. godine. Od ukupno 56 za carsku porodicu i 12 za vlasnika rudnika zlata Aleksandra Kelha, danas se veći broj jaja nalazi u privatnim kolekcijama, tri poseduje britanska kraljica Elizabeta, a nekoliko ih je u muzejima. Nedostižna Faberžeova, danas su zamenjena slatkim čokoladnim.